

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre... 6 ft.
 Fél évre... 3 ft.
 Negyed évre... 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a lapulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Ecce Sacerdos Magnus!

Országos lapjaink minden esztendőben legalább egyszer megbeszélnek alkalmilag, hogy minő más fénye és vonzó ereje volna a budai várpalotának, ha benne bizonyos időnkint Magyarország felséges uralkodó Házának tagjait lehetne tisztelni, mint a magyar főváros többé-kevésbé állandó lakóit.

Emlegetik ilyenkor Igazságos Mátyás büszke századát, visszaálmódják azt a kort, melyben a magyar királyi palota nem is az országnak, hanem Közép-Európának egy anyagi kincsek tára, mint a szellemi termelésben, a tudományok s művészetek minden ágában, központi melegágya volt.

Az ilyen és hasonló emlegetések, ismételve egy oly virulva fejlődő világváros részéről, mint Budapest, világosan bizonyítják, hogy mekkora jelentőséggel bírma még ma is, a gőz és villany szágulda haladó korszakában, az a vonzó erő, melyet a lakosság százezrei között az élet megépítésére az Uralkodó család jelenléte gyakorolhatna.

Hát nekünk bácskaiaknak, akik a kalocsai érseki méltóság ragyogásában az „et Bachiensis“ cím szerint fele részben osztályosok vagyunk, vajjon nekünk nem szabad-e álmódunk arról, hogy milyen világ lenne nálunk, ha például nem mi irigyelnők Kalocsától az érseki székhelyet, hanem az mi tőlünk?

Bűnül rójják-e föl nekünk azt, ha néha uri társalgás közben szóba kerül, hogy mennyit lendítene a mi kulturális viszonyainkon, ha Bácsban, mint akár Nagy-Szombaton vagy Pozsonyban, csak kis káptalan is volna, amely mintegy a lehangyolott századok emlékeiből kimagasló kultúrszík, a majd félmilliót számláló kimagasló katolikus közepette emelkedve, egy kis szellemi központot képezne a mi nagyon is anyagias gondolkozású vidékünkön?

Hiszen tudjuk, kell tudnia mindenkinek, hogy az ilyen ideák hiu álmok és üres ábrándok; de hát azt az ábrándozó nem keresheti, hogy légvárjai csak addig tartanak, míg szeméit kinyitja; sem az álmódó nem törődik vele, hogy amint fölébred, vége lesz a himes tündérországnak. Álmódni, ábrándozni, azért mégis csak jól esik; mert legalább a csalódás tartamára élvezhetni a tűnékeny boldogságot.

Ezen utópikus kívánságok mind abból az egy forrásból származnak, hogy vajha lehetne vármegyénkben valami módon egy kevés szellemi- és vagyon-arisztokraciát tőkésíteni! Mert ez nincs és szükségét érezzük lépten-nyomon.

Nekünk uraink a szó magasabb és nemesebb értelmében nincsenek; aki egy-kettő van, az vármegyénk és közügyeink iránt hideg, majdnem közönyös; sőt akárhányszor van olyan is, akinek se arcát, se jóvedelméből egy batkát, se nemes passzióiból egy vonást, nem látni irmagul sem sehol.

Pedig az ilyen kisebb uri udvarok finomítanák az izlést, mintát mutatnának a gazdálkodásban, lépten-nyomon állandó kiállításai lennének a korszerű találmányoknak, melegháza a tudomány egyes ágainak; magukhoz emelnék a környezetet, érintkezéseikben észrevétlenül is nemesítő befolyást gyakorolnának; közügyeinket bizonyára sokban elősegítenék; és ami szintén megérdemli ma-napság a szót, jóvedelmek egy jó részét közönlük költenék el.

Vágyakat és ideálokat táplálni mindenkinek szabad; tehát talán tőlünk bácskaiaktól sem vehető rossz néven, ha néha-néha oly kívánságokat rebesgetünk, melyek talán ez idő szerint lehetetleneknek látszanak, de idők jártával mégis beteljesedhetnek.

Hogy eme óhajok dr. Haynald Lajos kalocsabácsi bíboros érsek főpásztorokodása alatt oly ritkán kapnak hangot: annak éppen az ő fenkölt személye és magasabb lelkiülete adja meg magyarázatát. Ugyanis Ő Eminenciáját mindenki anynyira országos férfúnak tartja és ismeri, hogy

éppen a szívünkhöz nőtt magasabb érdekek üdvös szolgálata érdekében kell, miszerint ő ne köztünk — akik vágyakodva nézünk utána — hanem azon döntő körökben vezérszerepeljen, amelyekre hasznos befolyást gyakorolni sokoldalú tudománya, tűzpróbákban is megdicsőült hazafiai jellege és közmondásos diplomáciai tapintata régóta érdemesítette.

Másrészt pedig érzi és hálával emlegeti mindenki, hogy Ő Főmagassága, mint bácskai földesúr, nemcsak tudja és teljesíti a magasabb állásából folyó noblessz oblizst, hanem világraszóló példát ad még a fenköltébb lelkeknek is, hogy miként lehet egy halandó nevet humánus eszelkedetek által már ez arasznyi élet szűk határai között halhatatlanná tenni. Hiszen bíboros érsekünk husz éves egyházkormányzata alatt a humánus és kulturális téren valóban érenél is öröklőbb emlékeket állított nagy nevének, és pedig igen nagy számmal éppen Bács-Bodrogh megye területén és éppen egy olyan téren, mely habár jövő boldogulásunk föltételeit rejti magában, mégis megfoghatlan korahagyottságban sínlődött egész az Ő újjáalakító kegyességei.

Vagy — hogy az alkotta számos templomról ne is szóljunk — ki ne tudná, hogy a nőnevelés — összes jövő fejlődésünk titka — éppen az ő atyai gondjai folytán ígér nekünk, előbb sejtetni sem mert lendületet, az általa nagykegyűleg alapított számos zárdaiskola teremtése és működése folytán?

Hiszen az ő-becsei (1868.), topolyai (69.), bajai (70.), szabadkai (74.), bácsi (76.), újvidéki (78.), kunbajai (80.), jankováci (81.), temerini (81.), moholyi (82.), almási (86.) zárdaiskolák után a zombori immár a tizenkettedik méhkasa a hasznos ismereteknek és állambiztosító erkölcsöknek, melyek mind bíboros főpásztorunk atyáskodó kegyét magasztalják, és mind az ő áldozatkész-ségének ekesszóló tanui úgy, hogy a tények ezen néma hozsannáját semmi emberi dicsőítéssel tulkiáltani nem lehet.

A bácsi árvaház, mely éppen holnap ünnepli kegyurának malasztos jelenlétét, szintén egy újabb adalék ama nagylelkűséghez, mely lépten-nyomon hinti az áldást, törli a könnyeket s őrangyalok-dik az anyátlan bölcsök mellett.

Az evangéliomnak illetén megható illusztrálása kell, hogy tiszteletteljes bámulatra gyűjtsen mindenkit. Nem is kételkedhetik Ő Főmagassága, hogy a hódolatnak és lelkesedésnek őt Bács-Bodroghmegye területén mindenütt kísérő idviriadalmát csak a hála és ragaszkodás parancsoló érzelmei sugallják, egybeforva azon imaszerű fohászban, hogy őt a Gondviselés, mint vármegyénknek kegyurát, a humánus és kulturális érdekeknek elévülhetlen emlékezetű Maecenását, hosszú élettel és jó egészséggel megáldva, korszakalkotó törekvéseiben diadalról-diadalra segítse.

Közegészségünkrol.

„Nép egészsége: ország vagyona.“ Ez az angol közmondás jut eszembe akkor, amidőn oly eszközlést látok, melynek végecélja az, hogy a nép boldog, hatalmas, munkaképes, tehát egészség legyen.

Ilyen eszközléshez hasonlónak tekintem én Lévay Izor „Közegészség-tan“ című munkáját, mely egyszerű szavakban adja a nép szájába azon utasításokat, amelyeknek betartása által ez, nagyban javíthatná egészségügyi állapotát.

Nincs ország Európában, melynek lakossága oly lassan szaporodnék, mint Magyarorszáé. Az észak-amerikai egyesült államokban az évenkénti szaporodás 25-öt tesz tesz ki 1000 ember után, úgy, hogy e birodalom 50 milliónyi népessége több, mint egy millióval szaporodik évente. Angol- és Németországban az évenkénti szaporodás 12—15, Franciaországban 4, nálunk a legkevesebb, azaz egy volt, 1000 emberre a múlt évtizedben. A 70-es években 10 év alatt mintegy 2 millióval kellett volna szaporodnunk, ha a többi országokkal együtt haladhattunk volna, s alig lettünk többen pár százzerrel.

Mi okozza hát azt, hogy a magyar faj oly lassan szaporodik?

Oka ennek egyrészt az, hogy a születések száma nagy lévén, a halálozások számának is aránylag nagyobbak kell lenni itt, mint ott, hol a születések száma kicsiny. Mert statisztikailag ki van mutatva az, hogy a franciáknál 25, az angoloknál 35, nálunk 42 gyermek születik minden 1000 ember után; csupán Oroszországban emelkedik e szám 49-re. S hogy ennek dacára mégsem szaporodunk, annak az a szomorú oka, hogy nálunk nagyon sokan halnak el; mert míg pl. Angliában 22, Franciaországban 24 és Németországban 27 halálozási eset jut minden 1000 emberre, addig nálunk e szám 38-ra emelkedik. Horvátországban azonban még inkább csehül állnak e viszonyok, mert ott a jelzett arányszám 42-re rug ezer után.

Előmozdítja e nagy halálozási számot hazánkban első sorban a föld is, mely kivált az alföldi síkságon sokhelyt lápos, mocsáros, nedves és mély fekvésű. Tudvalevőleg legegészségesebbek az emberek a hegy-vidéken, legtovább élnek és legerőteljesebbek itt; kivált ott, hol a pálinka még nem fészkelte be magát tökéletesen.

Előmozdítja azonban a nagy halálozási percentnek főleg szegénységünk; mert nem rendelkezünk annyi pénzzel, hogy ezen miázmákat és bacillusokat termelő telepeket lecsapolás és csatornázás által kiszáríthatnók, vagy hogy népjűk számának megfelelő kórházzal és orvosokkal hazánkat el-láthatnók.

A legnagyobb hiba és veszedelem azonban népjűk tudatlanságában rejlik, mert ez legnagyobb részben azt sem tudja, hogy egészségének mi használ, vagy mi teszi azt tönkre. Irtózik a tudománytól, az értelmes orvosi tanácstól; inkább fordul holmi ostoba kuruzsoló paraszthoz vagy vénasszonyhoz, mint a falujabeli orvoshoz, s ha már mindenféle hókusz-pókusz vagy babonából kifogyott s a csodakut — mely minden határban bővíteni áll — nem segít s a beteghez papot kell hivatni, akkor fordul egyidejűleg az orvoshoz, aki ha már ilyenkor nem képes helyrehozni az agyonfűtött és ráolvasott beteget, akkor ráfogják, hogy nem tud semmit.

Hála azonban a Gondviselőnek, e szomorú kép már némileg ritkábbá válik s a felvilágosult vagyonosabb osztály mindinkább van elismeréssel az orvosi tudomány iránt.

Nagy hiba nálunk az is, hogy a falvak lehetőleg a völgyekbe vannak építve, hol sem a víz, sem a levegő nem olyan tükéletes, mint a dombos vidéken épült falvakban; hiszen látjuk, hogy a járványok idején egyes községekben ott pusztul el legtöbb ember, hol a házak a falu leg-mélyebb partján fekszenek.

Az Alföldön sok helyen, de némely felvidéki községben is 3—4 állóvíz-tócsa büzlilik egész éven át és az teszi a levegőt dögleteletessé. Az utcákon gyűjtik össze az udvarokból kifolyó trágyalevet, ide dobnak nem egy elhullott kutyát, baromfit stb. Az udvarok közepén, kivált a tót községekben, valóságos trágyalé-tócsák állanak, melynek szélét a kihordott trágya foglalja el. A forró időben aztán ez a tömeg csak úgy hemzseg a sok féregtől s a levegőt dögleteletessé változtatja. Az udvar keskeny, tehát a kut csak némi feltöltés által van megőrizve az elárasztástól. Minő most már ebben a víz? mutatja a lakók egészségtelen halvány színe!

A lakásokon tenyérnyi ablak, melyeket csak akkor nyitnak ki, ha a régi elkorhad. Hogy milyen itt is a levegő, tekintünk a gyermek-sereg fonnyadt sárga arcszínére!

Egészségtelen a levegő a házban, az udvarban, az utcában, tehát egészségtelen az egész községben is. Kiskert csak kevés helyen van, az is elhanyagolva, sőt ismerek falut, ahol még az árnyékszék fogalma is ismeretlen.

Ily viszonyok között azután ne csudáljuk, ha egy-egy ragály elviszi az egész falu gyermekét, vagy a felnőttek 50%-át, mert az ily falvak termékeny telepei a járványos betegségeknek. Ily nyomorúságos állapotoknak tulajdonítható az, hogy az 1882., 1883. és 1884. években, tehát 3 év

alatt csupán himlőben 40 ezer lélekkel keveseb-
dett hazánk lakossága.

Ha tehát valaki közülünk annyira lelkiismeretes és annyira jó hazafi, hogy méltányolva népünk hátramaradottságát, annak, — ez által egyszersmind hazájának javát előmozdítandó — népszerű egészségügyi tanácsokat ír és könnyen hozzáférhetővé tesz: bizonyára üdvös dolgot és hálára érdemes fáradságot teljesít; tudja azt, hogy manapság minálunk az irodalom a legháládatlanabb tér, melyen tövis ugyan terem, de rózsá ritkán nyílik.

Szülők és tanítók! tihozzátok fordul a szerző és a társadalom. Vegyétek kezetekbe e művet, olvassátok el azt, és ami jó abban össze van halmozva, alkalmazzátok az életnek, az emberiségnek, a hazának érdekében!

Nagyszabásúnak, vagy valami rendkívülinek nem mondható a mű; szerzője sem tekinti annak, sőt elismeri az abban előforduló fogyatkozásokat, és ha jóakarattal figyelmeztetjük arra, ami abban egy kissé hibás, azt ki is javítja. Például ilyen lényegtelen hiba az, mikor a keményre főtt tojást olyan táplálónak, de nehezebben emészthetőnek mondja, mint a lágyat; vagy mikor a gyermeknek főétel gyanánt a kenyeret ajánlja és nem a húsételt. Van ezenkívül benne még néhány sajtóhiba, sőt néhol némi magyar nyelvtani vétség is; de ezek nem rontják le a szerző érdemeit, mert ezek az újabb kiadásnál könnyen helyreüthetők.

A művecske ára 20 kr., kapható a szerzőnél Topolyán, honnan könyvkereskedőink könnyen megrendelhetik, hogy szem előtt forogván, szélesebb körökben elterjedjen.

Szobonya Bertalan.

Biboros érsekünk Zomborban.

A fogadtatás.

Főmagasságú biboros érsekünk fogadtatásánál az egész város közönsége szokatlan nagy érdeklődést és tiszteletet nyilvánított. Szerdán délután az izzó meleg dacára is nagy tömegekben hullámzott a nép föl és alá, szemlélgetve azt a gyönyörű díszítést, melyben a főbajai utcák, Széchenyi- és Deák-terek csimban és színdagságban egymással vetekedtek. Majd szakadatlan lánctalban a pályaudvar felé tartott, hol 4 óra felé már gyülekeztek a fellobogózt nyalka banderisták. Fél 5 óra után a városi összes egyházak harangjainak zúgása és taracklővések jeleztek, hogy a várva várt magas vendég közeledik. Kévéssel fél 5 óra után a vonat a nagyszámú előkelő közönség éljenci között berobogott. Az érsek-bibornok fenséges alakja csakhamar látható lett, amint könnyed és fürgé léptekkel kiszállt a kupéból. Itt, a peronon, előbb a város helyettes polgármestere, Vukicsévits Péter, majd a r. k. egyházközségi elnök, Valter Nándor, fogadták üdvözlő beszédekkel, melyekre a főmagasságú biboros érsek a nála már országjárta ismeretes szép ékesszólással válaszolt. A kerületi papság nevében Inglicshoffer Károly mondott Isten hozottat. Ekkor előlépett Roheim Fridrika k. a talpig fehérben s bájós köszöntéssel egy művészi becsű korszort nyújtott át, melynek dombordát ormain két élethűen lebegő fehér galamb, a béke s engesztelékenység mintaképei, két szallaggal díszítve lebegtek. Majd Majorossy püspökkel Szemző István ur négyes fogatára szállott s folytonos ima és áldásadás közt a város felé tartott. A keret, mely biboros érsekünk fogatát körülvette, impozáns és fényes volt. A római cézárök diadalútjára emlékeztető menet két díszbe öltözött lovasrendőr nyitotta meg, ezeket követték a paraszt banderisták, kik kezükben nemzeti színű zászlót hordtak. Majd az önkéntes tüzoltók hatalmas sora következett élükön a zenekarral.

Most az uri lovasok következtek, kiknek élén Konyovits Józsim a város zászlaját vitte. Őket követte a polgármester fogata. Ezután jött főmagasságú, biboros-
érsekünk, ki a sűrű sorfalat képező embertömeg felé folytonosan áldást hintett. A menet a merre ment, mindent fel voltak díszítve a házak lobogókkal, virágokkal és szönyegekkel. Ember, ember hátán tolongott, hogy a világhírű férfit láthassák; az anyák feltartották kisdedeiket, hogy azok is szemlélhessék tiszteletre méltó alakját. A menet a bajai uton és a Szt. György-terén át a templom elé ért, hol a küldöttségek végtelen sora s tengeri nép várakozott. A templom bejáratánál nagyszámú könyökbeli papság élén Fejér Gyula apát-plébános fogadta. Erre Ó Eminenciája fehérbe öltözött lánykák sorfala között a főoltárhoz ment s imádkozott, mi-
alatt a kaszinói dalárda az Ecce Sacerdos Magnust énekelte. Majd az ima végeztével a kóruson a plébániára vonult.

Ó Eminenciája számára a plébánia-épület könyök-hajlásánál levő két Szt. János-utcai szoba van lakásul berendezve. A sarokfelett álló nappali szobában gyönyörű szönyegek és kertészünk legszebb szobadisz-növényei vannak izléses csinnal felhalmozva. A sarokban izléses selyembárony garnitúra van, átellenben író asztal és készlet áll. A falon egy méternyi magas és aránylag széles Istenanya festmény lóg s a szoba mennyezetén számos gyertyájú aranyos csillár himbálódik. A másik, kisebb szobában van a hálóhely, kényelmes, de minden fényűzést nélkülöző berendezéssel.

A tisztelgések.

A tisztelgések sorát a r. k. papság kezdte meg. Rónay István c. kanonok és priglevica-szent-iváni plébános üdvözlő Ó Eminenciáját. A gör. kel. papságot Kupszarevits Lyubomir esperes-plébános vezette kezesökre. Az egyházközség Valter Nándor főkapitány elnöke alatt tette hódolatát.

Bács-Bodrogh vármegye s Zombor sz. kir. város tisztkarát és az összes kir. hivatalokat Ó Múltósága Sándor Béla. főispán, úr vezette. Erőteljesen hangsúlyozta,

hogy Ó Eminenciájában a nagy hazafit, bámulatos bölcseségű államférfiút, európai nevű tudóst s a királyi Felség meghitt tanácsosát tiszteljük mindnyájan, annál inkább mert az államhatalom az ő főtámaszát éppen az Ó apostoli ajkairól veszi, midőn a hívek — mint egyúttal polgárok — folyton azt hallják tőle az Isten nevében s parancsaként hirdetve, hogy tiszteljük a törvényt s engedelmesskedjenek a felsőbb hatóságoknak.

A cs. és kir. katonaság tisztkarát — honvédeink tudvalevőleg nagygyakorlatokon vannak — Chwalla ezredes vezette. A kir. törvényszék s ügyészség élén Széchenyi József törvényszéki elnök ur a vallás és jog vonatkozásainak mély értelmű taglalata kapcsán fejezte ki a hódolat érzelmét. A Magyar Jótékony négyelet nevében dr. Margalits Ede titkár beszélt; ugyanő volt mint igazgató a tanári kar szóoka. A r. kath. iskolaszéket, tanítókat s az ipariskola tanszemélyzetét Fejér Gyula apát-plébános vezette. Az önkéntes tüzoltóság nevében Bittermann Nándor fejezte ki a ragaszkodás és hódolat szép nyilatkozatát. A Betegsegélyző Egylet részéről pedig Kuzmics Lajos.

Végül Zsuffa Vince tanár tolmácsolta az új templom építő bizottságának ama kérelmét, hogy Eminenciája ügyeit kegyes pártfogásába venni méltóztassék. A biboros-érsek ur utalván arra, hogy ezen ügy régi kölcsönös, de mindig jóakarattal tárgyalásokon át meg van szűrve, kívánta Istentől, vajha úgy intézné a fejleményeket, hogy ezen templom, a hozzá ragaszkodók örömeire előbb-utóbb elkészülhetne.

Ófőmagassága minden küldöttségi szónok beszédére a legkegyesebb nyájassággal válaszolt. Különösen kitüntette a főispán ur által vezetett óriási tisztí és hivatalnokai kart, mint akik hivatászerű buzgalommal s különféle tereken ugyan, de az Isten és emberiség szolgálatában emészik föl hasznos életüket.

A négyelet díszes deputációját vezető dr. Margalitsal szemben Ó Eminenciája szelid humorral adott kifejezést irigykedésének, amennyiben a titkár ur köztük működve folyton a hitbuzgalom, istenes jótékonyosság és minden nemes erény állandó mintáit szemléli. Egyben kitaró kegyeikbe ajánlotta a jó nénikéket.

Általában minden tisztelgőt meglepett Ó Eminenciájának folyton ruganyos egészsége, kifogyhatlan retorikája, a mély szellemnek szende homlokán titkrózó jó-ságos derűje és minden közügyünk iránt kifogyhatlanul melegen érző lelkes rokonszenve.

A fáklýászene.

Esti 8 órakor a fáklýásmenet a tüzoltók s trombitásai vezetésével hosszú, fényes karrában indult el a városába udvaráról és a kivilágított tereken keresztül az Iskola-után kanyarodott ki a plébánia elé. Itt a dalárda „Tied vagyok hazám“nak összhangos elzengése után helyet engedett a szónoknak. Most minden fül az ő ajkán csüngött, minden szem oda szegeződött, azon ablakra, melyből a biboros főpap kegyes alakja mosolygott kifelé.

Dr. Margalics Ede beszéde így hangzott:

Főmagasságú bibornok-érsek úr! Kegyelmes urunk! Ma harmadszor jöttök Zombor sz. kir. városnak osztály-részül azon kiváló szerencse, hogy Eminenciád magas személyét falai közt üdvözölhetik. Ünnepe volt ez reánk néve a múltban, ünnepe az nekünk ma is, melynek emlékezete mélyen bevésődik hálátelt szívünkbe. Mi főmagasságodban a hirnevű tudóst, vallásunk fenkolt elő-harcosát és nagylelkű jöltevőnket ünnepezzük és üdvözöljük.

A tudományosság világitó fáklýája az emberi szel-
lemből kiúzi a babona és tudatlanság árnyait és azt el-
árásztja a felvilágosodottság magasztos világosságával. Főmagasságod átható szelleme kiváló sikerrel lapozgat tudományos kutatásaival a természet könyvében, melyben, mint az írás mondja, az Isten nagysága és dicsősége van leírva. Kevesen ismerik e könyv valódi betűit, a sokaságra néve egyiptomi hieroglyphák azok, a melyből kiki azt olvassa ki, a mi neki tetszik; azért tett sokakat a természet felszines tanulmányozása vállaltalanokká. Főmagasságod mélyreható tanulmányával fel-fel lebbentgeti a természet titkainak fátályát s önmagában is bizonyíték arra, a mit a legnagyobb szellemek vallanak, hogy az igazi tudományosság vallásosságra vezet. Főmagasságodra e tekintetben a legnagyobbak mértékét alkalmazhatni és így Eminenciádban a nagy tudóst ünnepezzük, ki a jelenkor szellemóriásai közül, tudományos vallásosságával és vallásos tudományosságával libanoni cedrusként kiemelkedik.

A vallás földi és földöntúli boldogságunk forrása. Meg van írva, hogy az Isten féleme a bölcsesség, a boldogság kezdete. A sokaság szerencsét és boldogságot hajlász az életben, de vajmi kevesen érik azt el, mert tévutakon járva, lidérfényt követve a vagyonban, kéjben és dicsőségben keresik azt a boldogságot, melyet egyedül a vallásosság adhat. A vallásosság a bölcsesség azon köve, melyet századokon át oly sokan kerestek. Főmagasságodban vallásunk fenkolt bájokát, előharcosát üdvözöljük, ki dicső életével a bölcseségekövének káprázttató fényugaraival árasztja szét maga körül.

A ker. szeretet legszebb eredménye a jótékonyosság; az ókor művelt pogánysága e nagyszerű erényt nem ismerte. A jótékonyosság forrása a ker. szeretet. Szeretet jótékonyosság nélkül festett tűz, melynek lángjainál még senki fel nem megedett. Akár barátságának, akár rokonszenveinek, akár szerelmek nevezük a szeretetet, lángjaiba mindenkor az önzés füstje vegyül és elhamvada után az önzés salakja marad hátra; de a szeretet, mint jótékonyosság égi fényt, égi világosságot, boldogító melegséget áraszt maga körül, az önzés minden füstje nélkül tiszta ényként ég el, és maga után semmiféle földi salakot sem hagy hátra. Főmagasságod minden személyes érdek nélkül keresztény szeretetből, hazafias lelkesedéssel fejedelmileg gondoskodott városunk növe-
veléséről. Mi Eminenciádban fejedelmi bőkezűségű jöl-
tevőnket ünnepezzük. Fény nevére! áldás életére! ezt kiáltja minden hű ajak!

Valamint az imént felhangzott zene és ének különböző hangjai a legszebb harmoniába frigyestültek, ugy városunk különböző rendű és rangú, különböző vallású és nemzetiségű lakosai, áthatva Eminenciád magasztos erényeitől, nagyszerű érdemeitől egy szívvel, egy lélekkel a gondolható legteljesebb harmoniában azt kiáltjuk: Haynald Lajos biboros érseket, a nagy embert és nagy honfiút, a magyarok Istene sokáig éltesse! Eljen!

A magvas beszéd, melyet a szónok ismert hullámos hanghordozása, indokolt taglejtése és a művészi

helyeket ki-ki domborító hangsúlya minden részében érvényre emelt, nemesak az éljenzésre fakadó nagy közönség ezrei közt keltett lelkes viszhangot, hanem maga a Kegyelmes Ur is többször tetszésének nyilatkozataival s „igaz“ jelzéssel szólott közbe.

Az orkászertü éljenzés lecsillapultával Ó Eminenciája kenetes ajkain áradt meg a szó.

Megilletőde köszönöm — ugymond — figyelmüknek és kegyeletüknek ezen boldogító bizonyítékait. De általam rég szeretett szónokuk címzési hibáját ki kell javítanom. Ő engem Kegyelmes Urnak tisztelt, pedig nem én vagyok az, hanem önök az én kegyelmes Uraim, Asszonyaim; mert önök lelki kormányzásában telik el életem gondja s most önök oly kegyelmesek, hogy imitt megtisztelnek engem itt időzsem alkalmából. Jöveletem célját tudják; ez fölszentelni azt a zárdát, melyet közös erővel alkottunk.

En pár év előtt — így folytató — akkori betegségem elől orvosi tanácsra a pyrenaei fürdők között kerestem üdülést, de azt lelkemre-tes-
temre egyaránt csak a lourdesi kegyhelyen mosolygó Szűz Anya Mária lábainál találtam meg. Ez alkalommal fogadást tettem, hogy némi áldozatot hozok én is a szent Szűznek s akkor fogamzott meg lelkemben a zombori nőzárdá és reá szánt 50000 forintom első gondolata.

Igy tehát most már a kisdedekről az óvóban, a leánykákra az osztályokban vallásérkölsé-
sileg s tudományilag gondoskodva van. De vannak e városnak és megyének számos oly gyermekei is, akik anyátlan-apátlan állnak a világ sebes árájában s így őket a bűn és szenvedély első hullámai rendesen elsodorják, anélkül, hogy a társadalomnak — amint lehetnének — derék hasznos tagjaiul beválnának.

Ezekről is kell gondoskodnunk. En az önök hozzájárulására is számítva, részemről e célra nyolevanezer forintot ézenel fölajánlok.

E fejedelmi szavakra az ámulatból felocsudó közönség riadalmas és szűnhetetlen éljenzésben tört ki; ritka hölgy volt, akinek a meglepetésnél csak nagyszerűségében különbö kegy könnyeket nem esalt szemébe.) Végeztül Ó Főmagassága az Eg legteljesebb áldását könyörgötte le mindnyájunkra, a város minden családjára, minden fiára, leányára s gyermekeire és a nagylelkűségétől megtható sokaságot a király, haza s kormány éltetésével boesajította el.

Nines itt helyünk és időnk e királyi alapítványt méltatni; hálánkat és köszönetünket újból is csak az Egék Urához fordulva röjjük le, kérvén, hogy ezt a drága életet, mely az emberiség boldogításában ki nem fárad s városunknak és megyének ily megható nagy jöltevője, mindnyájunk kegyeletre tárgyalt őrize s oltalmazza. Nagy nevét pedig áldani, magasztalni fogjuk mindenha, hogy példát vegyenek róla az öregek, lelkesedjenek a férfiak, tanuljanak az ifjak s dadogják a csecsemők; az árvák pedig Isten után benne áldják s ismerjék a Gondviselés újait.

Kisasszony napja.

Csütörtökön reggel Ó Eminenciája teljes díszben, fényes segédlettel vonult be a templomba s esendes misét olvasott, mely alatt dalárdánk beszületére való művészzel énekelte.

Az oltárnál a biboros érsek jobbján Majorossy püspök állt; archidiaconusok voltak Oltványi Pál és Berényi Dániel prépostok; diaconusok Paresetich József és Ödly Lajos káplánok; infúlista Fejér Gyula apát; érseki keresztívöz Czar András; ad cruceum clerici Eichorn Ferenc; pedista dr. Povisehil Rikárd. E sorok írásakor az ájtatosság javában áll, éppen a bérmlás kiosztása folyik. És ezért, hogy az ünnepe örömeiben lapunk is résztvegyen, kiadjuk azt holnap helyett ma s a többi egyházi funkciókról — apát-plébánosunk remek beszéde kivételével — jövőre hozunk értesítést. Ez így hangzott:

Krisztusban kedves keresztény hívek!

Sokáig, nagyon sokáig sóvárogunk azon boldogító időpont után, melyben a leányemzedék vallás-erkölcsös nevelésének biztosítása céljából a „Mi Asszonyunkról“ nevezett zárdának vezetésére bizhatjuk leányiskoláinkat és kisdudóváinkat.

Ime, a jó Isten megengedte értünk ez időt; Isten segítségével, hitközségünk és magyar jótékony négyeletünk érdemes buzgósága folytán és kegyelmes Bibornok-
Érsekünk bőkezű hozzájárulása után zárdaiskolánk immár be van fejezve és abban a rendkívüli szerencsében részesülünk mai napon, hogy ez áldásos intézetet kegyelmes főpásztorunk saját magas személyében fogja felszentelni, és rendeltetésének átadni

Ugyanezen alkalommal kegyelmes Atyánk az isteni malaszt segédeszközeit a zombori kath. hívek üvének előmozdítására kiszolgáltatói óhajtván, a bérmlás szentségét is ki fogja osztani.

Miután pedig ezen nagy szentségről, szertartásainak eredete, értelme, rendeltetése s hatásáról, valamint az annak méltó felvételéhez szükséges előkészületekről az előrebocsátott prédikációkból és tanításokból kellőképp tájékozva vagytok, most csak a vallás-erkölcsös nevelésről akarok néhány szót hozzatok intézni.

Csak ismeretes történelmi igazságot idézek akkor, midőn állítom, hogy az igazi civilizációnak a kereszténység vetette meg első alapjait és a mai kor sokoldalú műveltségét, mint csecsemőt, az egyház ápolta és növelte. Mert hisz az általa oktató Istenember tanai az anyagi és szellemi élet minden mozzanatát felölelik s megmutatják a mindnyájunk által sóvárgott boldogság útját, ugy a földön, mint az égben. A földi boldogság nyitja a meglepődés; mert aki meglepődött, az boldog is. És ily értelemben mindenki boldog lehet, ha életét ugy rendezi be, amint azt az isteni Mester javasolta, mondván: „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát; a többi, amire szükségetek van, mind hozzáadatik nektek“. (Mát. 6., 33.)

De vajjon hol keressük Isten országát? ... „Az én országom nem e világból való“ — mondja az Ur.

(Ján. 18., 36.) Tehát nem földön, nem a földben és annak muló javaiban, hanem a tulvilágra is értékes erkölcsi kincsekben kell Isten országát keresnünk. „Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol a rozsda és moly megemészti és hol a tolvajok kiássák és ellopják; hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol sem a rozsda és moly meg nem emészti és hol a tolvajok ki nem assák és el nem lopják.“ (Mát. 6., 19., 20.) Tehát egyedül az erkölcsi érték, a szív nemessége, a gondolkodás fenköltisége képezhetik azon javakat, melyeket „a tolvajok ki nem assák és el nem lopják“, moly meg nem emészti.“

Ezeknek a lelki kincseknek egyetlen bányái a jó iskolák, bányászai pedig a keresztény szellemű értelmest tanítók.

Innen van, hogy az egyház, mióta küldetésileg meghagyta neki Jézus: „Elmenvén tanítsatok minden nemzeteket“ (Mát. 28., 19.) folytonosan, mindenütt és mindenkor abban buzgálkodik, hogy méltónak mutassa magát isteni Mestere példájához, aki így szólott: „Hagyjátok a kisdedekeket hozzám jönni.“ (Mát. 19., 14.)

Ó, ha korunk is Jézushoz vezetné, nem pedig töle elhárítaná az ifjúságot, akkor bizonyára nem szenvedne annyi testi-lelki nyomorúságot. Hiszen akármerre vetjük tekintetünket, a lelki elfajzás, erkölcsi züllöttség, szívbéli meghasonlás annyi kiáltó jelével találkozunk; az elmét, kedélyt és akaratot oly zarnoki szenvedélyek karmában látjuk vérezní: hogy valóban nehéz eldönteni, vajjon az anyagi téren elért bámulatos vívmányok dacára halad-e hát csakugyan felvilágosodással díszekő korunk? mert hiszen bőlesen meg vagyunk irva, hogy: „aki halad a tudományokban, de elmarad az erkölcsökben, az inkább elmarad, mintsem halad.“

Pedig bizony korunk szégyelheti erkölcsét! Régezte legalább a főházak és börtönök csupa öreg, életunt egynekkel voltak telve, akiket keserű csalódások, hosszú sikertelen küzdelmek, az államrenddel való meghasonlás kergetett a bűn ösvényére. Ma a gőz és villany bűzke évadjában iskolás gyermekek öngyilkosságra vetemednek; serdületlen leányok a prostitúció mázával nyit utat árulják magukat; tizenhat évvel már hírhedt betörőkről olvasunk, kik oly példatlan vérszomjúsággal villogtatják az örgyilkot, mintha tigris barlangokban születettek volna. A husz év körüli fejecsek pedig már minden emberi érzésből kivetkezett szörnyetegek, akik megrögzött gonosz vonásaikban gyáva halálmegevetést figyeltatva, életet és vagyont bármily eszközzel készek felforgatni és mint a pusztító tűz, maguk körül mindent rommá és hullává változtatni.

A házastársi viszony, a társadalom és államnak ezen sarkalatos alapköve, kezd újból, mint a pogány világban, adás-vétel tárgya lenni; a gyermekek nem Isten áldásának, hanem inkább Isten verésének tekintetnek. A férfiak már pelyhedző korukban eltombolják testi erejüket, el a lélek idealizmusát és koráreg rozzant alakban, beesett szemekkel, mindenre ráunt pulyasággal, nem családát alapítani és Istennek tetsző házastársat folytatni, hanem legelőbb azért házastársnak, hogy idő előtt beállt vénességüket türelmesebbé tehessek, s az ifjkorú kiesapogások kinaradhatlan bosszúja elől a szegény feleség apolónói gondjai alá meneküljenek.

Amely rétegeket még a veleszületett közszemérem vagy a büntetőkönyv szigora külsőleg a becsület útján megtartott, belsőleg azokban is a titkos bűnök emésztő szuja rágódik, úgy hogy szinte föl sem tűnik már, ha közbizalmi állásokban megöszült emberek lopással, csalással, sikkasztással türelmesebbé tett életüknek méreggel vagy pisztollyal vetik végét.

Hát hol vagytok ilyenkor ti híres racionalisták, akik Isten és vallás nélkül, ész és becsület alapján akarjátok szervezni az emberi társadalmat? — Mit hoztok fel mentesítőkre ti materialisták, akik a jövő élet mindenekét megterelő bíráját detronizálván, szabadjára eresztitek az összes emberi gonoszságokat, és csak ha elég ügyesek a törvényeket kikértilni, nekik a jókat például dobjátok? — Vagy meríték-e azt mondani, hogy vallásos nevelés, istenes tanítás mellett is ilyen lehetne a nemzedék? . . .

Ó ne mondjátok ki e szörnyű káromkodást! — Hiszen aki elevenen hisz Istenben, aki tehát megtartja az ő parancsolatait; aki tudja és vallja, hogy: „El van végezve, hogy az emberek egyszer meghaljanak, azután pedig jó az ítélet;“ (Zsid. 9., 27.) akinek lelkiismeretében él az a tudat, hogy az örök bíró minden gondolatát és tettét számon tartja, s azok szerint jutalmazza vagy bünteti; az lehetetlen, hogy kétlábu valadaltá fajulva, mások romlásán munkálkodjék, s felebarátai körében az ördög bizományosaként viselkedjék; testének, lelkének sirját nap, nap mellett maga önkézzel mélyebbre áskálja.

Ime szembeszökő bizonyossága az üdvözítő szavainak: „Aki hiszen, üdvözül, aki nem hiszen, elkárhozik.“ (Márk. 16., 16.) És pedig üdvözül a vallásos lélek már a földön is; mert lelkiismerete minden bűntudattól ment lévén, nyugodt; sorsát Isten akaratából eredetnek tudván, megelégszik vele, és így a szomorúság óráiban is fölzárítja könnyeit a tulvilági örök boldogságnak reménytellet fénye és dicsősége.

Az isteni tanok ily fölfogása vezérelte mindig és vezérli ma is a mi világegyházunkat, midőn a keresztény katolikus elvek szerinti nevelést szorgalmazza; dicső elődeinek hagyományos fejedelmi bökezését folytatta ország-világszerte ünnepeit főpásztorunk is akkor, midőn atyai keble magasztos sugalmára királyi ajándékkal járult ezen vallásos és nemzeti palládium létesítéséhez. — De különösen boldoggá teszi lelkemet azon tudat, hogy e nemes város kath. közönsége, melynek igenytelen lekipásztora vagyok, fölfogva a vallás-erkölcsi nevelés értékét, saját kezdeményezéséből a M. Asszonyunkról nevezett apácák kezére kívánta bízni leányainak nevelését. — Tehát azt akarja e derék polgárság, hogy városunk leánynevezése azoknak szellemében, azoknak példája szerint fejlődjék, akik a keresztény tökéletességnek, a szegénység, tisztaság s engedelmességnek eleven mintaképei; akik Krisztusért elhagyva saját családjaikat, az emberiség nagy családjának szenteltek éjlelüket, nappalukat, tudományukat, minden mozdulatukat; akik az élet minden örömet föleserélték a rideg zárda százi fátolyával, s lemondva rangról, kényelemről, mindenről amit ember nélkülözhet, egyedül Istennek szolgálnak, a hazának neveljenek, a keresztény tanokat szóval és példával terjesztik, s életük szeplőtlen gyertyáját Jézus és Mária szentes szíve

előtt az evangéliumi szeretet lángjában önként fölaldozzák.

Ha minden tanítótól kell, hogy csak jót és szépet tanuljon a gyermek: lehetetlen, hogy ezen szentelt falak között ne a legjobbat és legszebbet tanulja.

Ó mily boldogok lesznek a jámbor szülők, ha majd látják és tapasztalják, hogy a leánykának elméjét a hasznos és hazafias szellemben terjesztett ismeretek, szívet a szende érzelmek, tetteit a keresztény mérséklet, szavait az ildomos szerénység, arcát az üde szemérem, gondolkodását a női hivatásérzet, keblét a houleányi fenköltiség, egész külsejét a műveltség bájos zománca, egész belsejét a hölgyerények angyali derűje önti el, úgy, amint azt a napi tanításban és a tanító szavaknál még sokkal hathatósabb példákban eltanulják, megszokják s az életbe második természetképpen átviszik.

Viszont nem is lehet kételkedni, hogy egy ily értelmes és katolikus gondolkodású közönség a maga részéről is megteszi mindent, amivel a tanító zárdahölgyek törekvéseit támogatni és elősegíteni szükséges. Mert csak félsikerre számíthat még a legönfeladózó nevelő is akkor, ha a családi tüzhely magát az iskolával ellentétbe helyezi, annak szellemét gonyolja, irányát becsmerli, példáját és fegyelmét lerontja.

Hogy pedig ezen boldogító reményeink annál biztosabban teljesüljenek, hozzá-fóhászokunk Boldogságos Istenanya, Szeplőtlen Szűz Mária, zárdánk oltárdíszé, akiért ezek a jó nénikék minden földi örömet megtagadtak, akinek kegyelme tengerből üditik a mi gyermekeink nevelésére pazarul fölháznált erőket, Magyarország Védasszonya, ki őseink fegyvereit lelkes lobozóid alatt diadalról-diadalra vezéreltet: Segítsd most is, a műveltség és keresztény haladás mai harcában a kívánt sikerre mindazokat, kik ezen épület megalkotását elősegítvén, a keresztény neveléssel a keresztény erkölcsöket kívánták terjeszteni. Áldd meg kérésünk, ezen Szent Fiad tanainak épült hajlékot; tedd termékennyé az igéket, tanulékonnyá a szívet, neked és mindnyájunknak kedvessé az eredményeket, hogy valaha mi is mindazok, kik e küszöbön át lépnek ki az életbe, Szent Fiadnak tetsző pályát folytathat, a más világon is együtt dicséressük az Urat. Amen.

Hírek.

Lapunk mai száma a városunkban időző magas vendég, a kalocsai biboros érsek tiszteletére, péntek helyett csütörtökön délelőtt jelen meg.

Személyi hírek. A kalocsai biboros érsek fogadtatására városunkba érkeztek a megyebeli papság köréből: Berényi Dániel bajai apát-plébános, Rónay István pr.-sz. iváni kanonok-plébános, Balassy Endre hegyesi kanonok-plébános, Inglicshoffer Károly keryjai esperes-plébános, Pletikoszits Sándor c. kanonok, szántai plébános, Széchenyi Jenő c. kanonok, us.-militicsi plébános, Mamuzsich Mátyás szabadka-belvárosi plébános. A magas vendéget kísérk Kaloészról Majorossy János püspök úr ömeltóság, dr. Valihora Agoston és dr. Povisehik Rikárd udvari papok. A csanádi egyházmegye-dél itt van Oltványi Pál pápai kamarás-prépost. A vidékről jöttek még Ödri Lajos dusnoki és Witt Ignác kupuszina káplánok.

Rabbi-beiktatás. Szép ünnepe volt kedden d. e. a helybeli izraelita hitközségnek s a hozzátartozó kerületnek; ugyanis ekkor érkezett meg dr. Fischer Mihály, újonnan választott főrabbi. A reggeli vonatra 8 hinton várta őt a fogadó küldöttség s kiléptek dr. Bruck Ármin rövid, de sokatmondó kerek szónoklattal üdvözölte; mire ő megalhatónan mondott köszönetet. A zsinagógánál a zsidóság apraja és nagyja, valamint sok értelmiségi osztályú keresztény is tanuja volt annak, hogy a templomjában Weisz Vilmos hitközségi jegyző mily eszmegazdag és minden ízében hazafias közönségtől fogadta az új papot, utalva a reá váró nagy és nehéz szerepnek hitekerülési, kulturális és honfiumi jelentőségére. Az új főrabbi, jobbján bájos nevével, röviden válaszolt s csak az egyetértést, mint a sikeres működés alapföltételét, hangsúlyozta. Aztán a multkor közölt program szerinti a templomi szertartás kezdődött, mely alatt a főrabbi igen rokonszenves hitközönségnek mutatta be magát. Beszél a felebarátai, haza- és béke-szeretetről s igen szép imával zárta be szónoklatát. A karénekek, tekintve az ideiglenes állapotokat, elég jól sikerültek. A templom kidiszítése izléses volt. Istentisztelet után az ünnepelet rendező bizottság tisztelettel meg az új főrabbinál, Deutsch Sándor vezetésével. Az egész ünnepelet lelkes hangulat lengtette át s különösen jól esett látnunk azt a magyar szellemet, mely az új főrabbiával a zombori zsidó-templomban nyilván végleges bevonulását tartotta. És ennyiből sajnáljuk, hogy hivatalos személyek a vártnál kevesebben voltak jelen s így az egyszerű, de példa tekintetéből vázmegevezerte elható ünnepelet kifogástalan lefolyásának, de kivált magyaros színének tanui nem lehettek. Annál szivesebben hallatja a rendezőség és hitközség iránt az őszinte elismerés ezen bókjaik éppen a „Bácska“, mert ez a nemes adóssága neki még ama régi — 5—6 év előtti — tollhareok korából maradt fenn, midőn a zsidó hitközség nyilvános fellépéseit germanizáló színezetük miatt gyanúsolnia kellett. A hitközség azonban eleget tett a kor szavának, eleget a hazafiságnak. A látottak és tapasztaltak egész realisan feljogosítanak azon reményre, hogy dr. Fischer főrabbi egyrészt feltételesen fogja ápolni ezen, szépen neki pezsdült hazafias szellemet; másrészt azonban számolva a létező viszonyokkal, talál utat, módot arra is, hogy a magyar nyelvben korunknál fogva járattan — mert más csillagok alatt felhőnt — öreg zsidókat is ki fogja elégteleni. Mint a magyar ügynek szintén egyik előharcosát és ugyszólván egy kiskörü kulturregylet fejt és lelkét, szívélyesen üdvözöljük az új lelkész urat s csak régi vágyunk teljesül, ha ő népszerűségét, szónoki erejét s hazafiságát hitsorsosai körében a közjóra úgy érvényesíti, hogy a város lesz a haszon, az övé a dicsőség, elismerés, híveinek szeretete s az igaz érdemet kísérő közbeestítés.

Vörös kakas. Ó-Kanizsán a tizesetek már egész napirenden vannak; legutóbb ismét hat ház égett le. A kár többnyire szegény embereket sújtott. Szerencse, hogy a tüzet sikerült lokalizálni, mert ha a szél irányt változtat, az egész város veszélyeztetve lett volna.

Arverés. Wilhelm Ferenc 3002 frtra b. ing. okt. 1. Szabadka.

KÁRCOLATOK MEHÁDIAI UTAZÁSUNKRÓL.

Közi: Karaszy Sándor.

A Fővárosi Iparoskör a m. kir. államvasutak menetjegy-irodájának közreműködésével, melynek célja volt a hasznost a kellemessel összekötve — egyfelől a résztvevőket hazánk természeti szépségeiben leggazdagabb vidékeivel megismertetni, másfelől alkalmat nyújtani hasznos üzleti összeköttetésekre.

A kirándulás 5 napra terjedt, program szerinti időzessel a következő helyeken: Pálics-fürdő (Szabadka mellett) Belgrád, Orsova, Mehádia (Herkules-fürdő), Temesvár, Szeged.

Mi, bácskaiak, szintén számosan résztvevünk s őszintén mondhatjuk, nem bántuk meg. — Nem akarva fölulazni Pestre, augusztus 13-án délelőtt indultunk Szabadkára, csatlakozandó a Budapestre d. u. 5 óra 50 perckor érkező fővárosi iparosok köréhez. A vonal a meghatározott időben robogott be a pályaudvarba s a kiránduló társaság a szabadkai iparoskör és városi hatóság részéről lelkesülten fogadtatott. Pont 6 órakor Pálicsra indultunk, hol ismét Hevér főkapitány és Reizner ügyvéd kitünő beszéddel fogadtak s az egész társaság zenekíséret mellett vonult a fürdőbe. E kellemes és díszes helyen társaságunk sétálással, csokakázással és fűtővel töltötte az időt vacsora kezdetéig.

Kilenc órakor vacsorához ültünk, mely minden tekintetben kitünő volt. Tösztokban nem volt hiány. Dr. Reizner úr ő felségére, — utána Ráth Károly a fővárosi iparoskör elnöke s a kiránduló társaság vezetője a szabadkaiakra emeltek poharat. Sikerült fölkészöntöket mondottak még Milassin Jakab járásbíró úr és Benkő István a szepri ipartársulat alelnöke, ki humoros beszédével az összes vendégeket kacajra indította; bár maga a bemutatás is tréfás volt, amennyiben önmagát szepri köz- és váltó kádármesternek nevezte. Vacsora után tánc következett, mely szép mulatság éjféltáig tartott, 1 órakor különvontatra szálltunk és haladtunk Ujvidék felé, hol is mint közbeeső állomásokon csak kevés ideig időzött vonatunk. Szép vasuti hidon haladtunk át a Dunán, honnan egy tekintet Péterváradra és a szeremi hegyekre impozáns látványt nyújt, de csakhamar komor sötét váltja fel az alagútban. Első pillanatra borzadály futja át az embert, néhány másodperc azonban s ismét szabadon lélegzik.

Meglehető regényes tájak, hegyek közt jutottunk Zimonyba, hol azt a tudósítást kaptuk a Belgrádban székelő magyar konzultól, hogy bátran minden bántódás nélkül léphetünk Szerbország fővárosába. Belgrádba érkezve, a konzulátus egyik tisztviselőjének gondoskodása folytán, reggelizés után elegendő mennyiségű bérkosíkon az Imperial és Café-Theater szállókba hajtatunk. Magunkat rendbe szedve, elindultunk a város nevezetességeinek megtekintésére. Legelőször is a várat, mint régi dicsőségünk színhelyét, tekintettük meg. A kilátás a vár fokáról a Dunára és Szávára nagyszerű, ez utóbbinak kék víze amannak szöke vizétől messze távolban is megkülönböztethető. — Láttuk északkeleti oldalán a Hunyadiak kastélyának romjait, melyben Czillei meggyilkoltatott; láttuk ama sziklarészt, melyről a hős Dugovics Titusz az ostromló törökök legbátrabbikát magával rántotta a mélységbe, midőn az már-már föltüzendő volt a győzedelmi zászlót. A váról visszajövet betértünk a metropolita templomba, hol éppen istentisztelet tartott s a metropolita is jelen volt. Innen a muzeumba mentünk, melyben Szerbia régiségei vannak; azután a királyi palotába. A trónörökösnek születésnapja lévén, a királyné épp a tisztelőket fogadta. Láttuk a minisztereket, több állam követet, a főpapságot visszatérni. Leginkább meglepett bennünket az egyszerűség, melyben az udvarkepes hölgyek tüntek ki. Némelyek gyalog jöttek a palotába s ugyanígy távoztak, egész egyszerű öltözetben, a mi-lyenben a mi hölgyeink még a komaasszonyaikhoz sem mennének el. Már a tisztelgés véget ért, mit a palota hátsó udvarán vártunk be, megadatott az engedély az új palota megtekintésére. Vezetőnk a palota-marchal által adott több szolgálta volt. Az a pazar fény, a roppant kényelemmeltejes berendezés talán nagyobb uralkodó családok palotájában sines meg jobban, mint itt. 1 órakor volt ebéd az Imperialban, erről azonban semmi jót sem mondhatunk, mert a mellett, hogy ételei rosszak voltak, — még a felszolgálás, az ecetes, élvezhetlen, 1 frtos liter bor ellen is lehet alapos és jogos kifogásunk. Belgrád roppant drága város. Egy fiakker 1 órára 4 frank (2 frba veszik), egy kenyér 5 kr., egy liter bor 1 frt. Ennél drágább várost nem — képezlek. Belgrádból a társaság a legnagyobb része kirándult a királyi nyaralóba, Topsisderbe. Ritka szépezzekkel rendezett hely ez. Itt keresnek és találnak üdülést a fővárosiak. E kertben lakott Obrenovics Mihály szerb fejedelem, kit a közeles vadaskert erdejében az összeestírók orozva meggyilkoltak sétája alkalmával. A nyári lakban viaszó és festményen látható mellképe megörökítve, úgyszintén öntözata és más az ő használatában álló tárgyak; a többnyire gazdasági munkából álló könyvtár stb. Onnan visszatérve, estebéd után, a szineloadást néztük meg. A legnagyobb rész azonban a hajóállomáshoz ment, hol az éjféltben megérkező hajóra várakoztak. Hajónk éjféltán 2 órakor érkezett meg, elhelyezkedtünk benne s a kinek hely jutott, Morpheus karjaiba hajtván fejét, szunyivadott pár órát, míg a kora reggel támadt mozgás és kíváncsiságunk, vágyuk kielégítése végett, a földéltre nem csalta őket a természet bámulandó nagysága és szépsége.

Mehádia leírását mellőzhetem, mert az más számos alkalomból ismertette lett. Csak visszautazásunkról szölok néhány szót. Lugoson semmi fogadtatásban se részesültünk.

De Temesvár kárpótol bennünket Lugosért is. Az iparkamara elnöke rövid, de hatásos beszéddel üdvözölt, melyre ismét Ráth Károly elnök válaszolt. Ezután az ipartestület kalauzálása mellett felszálltunk az indóház előtt készen álló s reánk váró lovasuti kocsiakra, bementünk a városba, hol a nevezetesebb helyeket testületileg megtekintvén, d. u. 1 órakor ebédhez ültünk, melyet a legkedélyesebben, számos kitünő toaszt által is fűszerezve elköltvén, 1/2 3 órakor a gyártelep közelében lévő parkba mentünk, hol rövid negyed órai pihenő, kávézás és fagy-lalozás után, hatvani Deutch szives meghívása folytán a gyártelepre vonultunk, hol a legnagyobb meglepetés várt ránk. Alig léptünk a gyár udvarára, rázendítette a cigányzenekar az udvaron, a cs. kir. 29. gyalogezred ze-

nekara pedig a sűrfőzde példás tisztaságú roppant nagy hűtő pincéjében, melyben hideg ételek és sörrel megrakott két óriási asztal nyájaskodott felénk 200 terítéssel. Itt a gyár igazgatója fogadott bennünket hatvani Deutsh nevében és igen szívélyesen s felolvasta a gyártulajdonosnak sürgönyét, melyben a kirándulókat Ráth Károly elnökkel együtt, szívélyesen üdvözölte. Ezután uzsonnához ültünk s miattal a katonabanda kitűnően játszott, mi is kedélyesen elbeszélgettünk s ittuk a finom árpalevet. Uzsonna után tánc következett s a különben eléggé megviselt utazó hölgyek, felejtve az út fáradságait, lelkesedéssel lejtették a talpalávaló táncdarabokat mindaddig, míg bekövetkezvén a válás perce, búcsút nem kellett mondanunk a gyártelep igazgatójának és személyzetének. Napfényre jutva, ismét cigányzene kísért ki bennünket a gyártelep kapujáig, hol a reánk várakozó lovasúti kocsikra felszállva, kivonultunk a vasúti indóházhoz, honnan szívélyes búcsúzás után délután 5 órakor indultunk tovább, hogy a megpróbáltatásokkal oly rég küzdő Szegedet viszontláthassuk s polgárait őszinte szeretettel üdvözölhessük. Szegedig szívélyes fogadtatásban részesültünk még Zombolyán, Szt.-Hüberten és Nagy-Kikindán, hol a szónoklatokra szintén Ráth Károly elnök válaszolt.

Esti 8 órakor érkezünk Szegedre, éljenzéssel fogadtatván a peronon nagy számban összegyűlt szegedi polgárok által, kik 30-40 ingyen kocsival vártak reánk, melyeken a számunkra előre kijelölt 3 vendéglőbe hajtottunk, honnan elszállásolás után kalauzok vezetésével kisebb-nagyobb csoportokban az új-szegedi vígadóba mentünk, hol kitűnő halpaprikás s egyéb étkek vártak reánk. A bankett pont 9 órakor kezdődött s mintegy 200-an vettünk abban részt. A második fogásnál Ivánkovics János országgy. képviselő és rókusai lelkész kitűnő toaszttal üdvözölte a vendégeket. Lelkesedve szólott Szeged megpróbáltatásáról és szenvedéséről, s midőn Szeged város iparosait szorgalomra s a tisztas ipar folytonos fejlesztésére hatásosan buzdította, kérte egyszersmind a fővárosi iparosokat s annak érdemes elnökét, hogy a szegedieket törekvésükben jóindulattal támogatsni s pártfogásukra méltatni sziveskedjenek. A nagy hatást keltő beszéd éljenzéssel fogadtatott s szónok lelkesen megéljenzetett.

Utána Ráth Károly, a fővárosi iparoskör elnöke emelkedett föl s az igazi részvét őszinte hangján válaszolt az előbbi toasztra s idézve a koronás fő urunk s királyunk szavait, hogy „Szeged nem volt, hanem lesz“, kitarásra buzdította, munkára serkentette az oly sok szenvedés által megviselt szegedi iparosokat.

Harmadik szónok Szulha főkapitány volt, — ki ékes, szívhez szóló szavakban adott kifejezést az ipar jelen levő képviselői iránt. Nem mint rendőri közeg, — hanem mint „Szeged város iparosai által fogadott vendégek tisztelője jött körünkbe s mint ilyen szólott is, kívánva a magyar iparra Isten bő áldását.

Szóltak még Balogh Károly és Benkő István, a veszőpremi ipartársulat elnöke és alelnöke. Utolsó szónok fűd Matoss János szat-tamási róm. kath. plébános, mint a bács-tiszavidéki tanító-egylet kebeléből a fővárosi iparoskörhöz csatlakozott 9 tagból álló kiránduló testület képviselője, aki első sorban köszönetét fejezte ki a fővárosi iparoskör nagyságos elnökének azon kintintető figyelméért, amelyben kised társaságunkat egész utunkon részesíteni szives volt, s magunkat továbbra is szives figyelmébe ajánlván, azon forró óhaját fejezte ki, vajha mielőbb kövesse ezen búcsú-lakomát egy örvendős s egész édes hazánkat benső örömmel eltöltő nagy lakoma, amidőn Isten áldása mellett a tisztas munka és ipar, mint egy házassági frigyre lépve, tartsa vig menyegzőjét az édes magyar haza felvirágzása, naggya és boldoggá tétele fölötti lelkes örömeiben. A gyönyörű beszédet a közel 300 tagból álló diszes társaság mindvégig feszült figyelemmel hallgatta s általános szűnni nem akaró dörgő éljenzéssel s „Eljen a szónok“ felkiáltással fogadta.

Ejféli körül volt az idő, — midőn szállásunkra térve, nyugalomra hajtottuk fejünket, — hogy kipihenve az utazás fáradságait, erőt szerezzünk a másnap kirándulásához, a megíjadott Szeged nevezetességeinek megtekintéséhez, 18-án reggel 7 órakor gyülekeztünk a Tisza szálló előtt, — honnan fél 8 órakor 30 kocsin indultunk a programmban megállapított nevezetességek megtekintésére. Vezetőnk ngs Ivánkovics János országgy. képvis. és plébános volt, több szegedi polgárral együtt.

Szemléket a Somogyi-könyvtár megtekintésével kezdtünk, — mely valamennyiünket bámulatra ragadott nemcsak a könyvek sokasága és szépsége, hanem a könyvtár helyes berendezése által is.

Innen kocsikon a fegyházba hajtottunk, hol az igazgató és egy hivatalnok szívélyes kalauzolása mellett megtekinttük a műhelyeket s a fegyház minden nevezetességeit. A fegyházban jelenleg 750 rab van, kik közül 35 nő. Úgy a férfiak, — mint a nők, csoportokra osztva dolgoznak s minden egyes iparágban a legszebb munkák jönnek ki kezeik közül. Többnyire bánat til a szerencsétlenek arcán, de találkoztak köztük dacos s javíthatlan lelkiismeretre való rablóarcok is. — Legsajnálatraméltóbbak voltak a tiszta fehérbe öltözött rabnők, — kik bánatosan, de szorgalmasan készítették a gyufadobozokat s megjelenésüknél szegény-pir futotta el különben megsárgult arcukat. Egy külön teremben 4 rabnő mellett 4 kis gyermek is volt, — kik ártatlanul bűnhődtek szülőjük botlásáért. A tisztaság mindenütt példányosul s becsületére válik a fegyház derék igazgatójának. Miután megtekinttük a kath., reform. és zsidó imaházakat, búcsút vettünk a szerencsétlenek en.e hajlékától. Vajha valamennyien megjavulva hagyják el büntetésük e helyét, s a jövőben hasznos polgárai lennének szerett hazánknak.

A fegyház megtekintése után a városházához mentünk, — hol a diszterem megtekintése után a polgármester által igen szívélyesen fogadtattunk. — Ezután még a régi vármaradványt tekintettük meg, — mit követett a gimnázium, szegényápoló, árvaház, kenderfonógár, szeszyár, kortöltés, Stephánia-sétány, rakpart és közúti hid megtekintése, utóbbiakat azonban mi már nem láthattuk, mert vonatunk 11 óra után volt indulandó, így az alföld-fümei indóházhoz siettünk, hol vonatra szállva hazafelé fordítottuk a rúdat s délután fél 4 órakor érkezünk meg családi fészekünkbe s örömmel s megelégedéssel gondolunk vissza 6 napig tartó utazásunkra, — melynek egy része valóságos diadalút vala.

Naptár.

Szeptember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
9 Pént.	Gorgonius	Gorgon	28 Mózes
10 Szom.	Tol. Miklós	Jodok	29 Jan. Itefej
11 Va.	B 15 Mar. N	B 14 Pr. J.	30 D 14 Sán.
12 Hétfő	Tóbiás G.	Athanas	31 B. assz. öv.
13 Kedd	Enok	Mór	10 Szept.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVAN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A katymári róm. kath. népiskola I. és II. egyesített vegyes osztályánál megüresedett tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ez állomás javadalma: Évi 400 frt fizetés előleges havi részletekben és 40 frt lakbér. Tanítási nyelv német-magyar. Az ismétlő iskola tanításáért külön díj nem jár. A kellőleg felszerelt folyamodványok a katymári r. k. iskolaszékre címezve, nagys. és főtiszt. dr. Csicsáky József prépost-esperes urhoz Bács-Almásra küldendők.

Katymár, 1887. szeptember hó 1-én.

2-2 A r. kath. iskolaszék.

3127. sz.

1887.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megyébe kebeleztet topolyai járáshoz tartozó Bajsa községben elhalálozás folytán üresedésbe jött községorvosi állásra ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állás javadalmazása következő:

1. Kézpénz fizetés 500 frt,
2. 20 kr nappali, 40 kr éjjeli látogatási díj,
3. hullaszemle 20 kr.

Kézi gyógytár tartása kötelezett.

Felhivatván a pályázni szándékozók, miszerint 1883. évi I. t. c. 98. illetve 1876. évi XIV. t. c. 43. §-ában megkívánt képzettséгий igazolványokkal felszerelt kérvényeiket **f. évi szeptember hó 20-ik napjáig** alólírott főszolgabíróhoz nyujtsák be, mivel később beérkező folyamodványok f. évi szeptember hó 29-én Bajsa községhezánál megtartandó választásnál tekintetbe vétetni nem fognak.

Az újonnan választandó orvos állását azonnal elfoglalni tartozik.

Topolyán, 1887. augusztus hó 16-án.

Főszolgabíró szabadságon:

Artinger,
szolgabíró.

3-3

Ház eladás.

A bajai úton, a 422. sz. lak-ház, mely áll: 3 utcaszoba, 2 konyha, 2 kamra, 2 felszer és istállóból, szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítást nyerhetni Széchényi-körút 352. sz. a.

3-2 Simits K. A.

8914/1887. szám.

Árverési hirdetmény.

A kulai kincstári uradalmi ispánság kerületéhez tartozó **kereszturi 250 holdas** kincstári uradalmi birtok **3885 frt** évi haszonbér mint kikiáltási ár mellett az 1887. évi október hó 1-től 1893. évi szeptember hó végéig terjedő hat évi bértartamra, de ha a kikiáltási ár megközelítőleg sem éretnek el, csak egy évre terjedő tartammal **Kulán a m. kir. kincstári uradalmi ispánságnál az 1887. évi szeptember hó 22-én d. e. 10 órakor** írásbeli zárt ajánlati tárgyalással egybekötött nyilvános árverés útján egy negyedrészt ugartartás és szabályszerű vetés forgás kötelezettségével, de alberleti tilalom nélkül a legtöbbet ígérőnek felsőbb jóváhagyás fentartásával fog bérbeadni. Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási árnak 10 %-t, mint bánatpénzt, az árverés megkezdése előtt letenni. Az írásbeli zárt ajánlatok 50 kros bélyeggel és 10 % bánatpénzzel ellátva az árverés megkezdése előtt az árverező bizottság elnökének adandók át. A kellő felirással ellátott írásbeli zárt ajánlatokban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiírandó és határozottan kijelendő, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti. A részletes feltételek a kulai m. kir. kincstári uradalmi ispánságnál betekinthetők. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Szeged, 1887. évi szeptember hó 5-én. **M. kir. államjósázigazgatóság.** Utányomat nem díjaztatik.

Zombor, 1887. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

1088. szám.

1887.

Árverési hirdetmény.

Alulírott Béreg község elöljárói részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint a község tulajdonához tartozó féle évi és pedig 1887. évi szeptember hó 29-től 1888. évi április hó 24-ig terjedő bormérési jog **folyó hó 18-án délutáni 3 órakor** az itteni községhezánál a legtöbbet ígérőnek nyilvános szóbeli árverés útján haszonbérbe fog adatni.

Az erre vonatkozó feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Béregben, 1887. évi szeptember hó 1-én.

Grosser Lajos, Radicsev István,
jegyző. 3-2 bíró.

Ház eladás!

A Szabácsy-féle vendéglő és a Gruber-Ballun-féle ház szabad kézből eladó.

Mattyasovszky Emil,
vármegyei irodatiszt.

3-3

5085. szám.

kig. 1887.

Bács-Bodrogh vármegye apatini járás főszolgabírája.

Pályázati hirdetmény.

Doroszló községében megírt községi irnoki állomásra, mellyel 300 frt évi kézpénz fizetés van egybekötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy Bács-Bodrogh vármegye 6. közgy. 1887. sz. szabályrendelete 9. és 11. §-ában foglalt kellékeket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket **f. évi szeptember hó 14-ig bezárólag** alulírt szolgabírósnál benyujtsák.

A választás a helyszínen folyó évi szeptember hó 17-én délelőtt 10 órakor ejtetik meg.

Apatin, 1887. augusztus hó 30-án.

Ribiczey Béla,
főszolgabíró.

2-2

Egy jó házból való fiú, a ki egy vagy két reál- vagy gymnasiumi osztályt jó sikerrel végzett, a magyar és szerb nyelvet birja, mint üzleti gyakornok azonnal alkalmazást nyerhet Hódsághon Müller Mihály vas és vegyes üzletében. 3-2

Árverési hirdetmény.

A garai róm. kath. hitközség részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint a regalegy bor- és pálinkamérés **szeptember hó 30-án délelőtti 10 órakor** a községhezánál nyilvános árverés útján három egymásutáni évre haszonbérbe fog adatni, ami 1888. évi január hó 1-től kezdődik.

Ajánlatok is elfogadtatnak.

Kikiáltási ár 1000 frt, melynek 10% bánatpénzzel leteendő.

Feltételek alulírottánál bármikor megtudhatók.

Gara, 1887. szeptember hó 6-án.

Ribovicz András,
plébános és hitközségi elnök.

3-1

8892.

1887. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A Bács-Bodrogh megyében fekvő Keryajai róm. kath. templom és torony helyreállítása iránt **Apatinban, a kincstári ispánság hivatalos helyiségében f. évi szeptember hó 12-én d. e. 10 órakor** 761 frt 13 kr kikiáltási ár, s a kézi és írás napszámoknak természetben, vagy annak váltásá árá fejében megállapított 175 frt 95 krnyi kézpénz kiszolgáltatása mellett — zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni. Míró vállalkozók oly hozzá adással értesítetnek, hogy a szóbeli árlejtésen — a kikiáltási ár 10%-ának megfelelő bánatpénz letétele után vehetnek részt, ugy a kellően bélyegzett zárt írásbeli ajánlatok is a megfelelő 10% bánatpénzzel ellátva a verseny megkezdése előtt az árlejtési bizottsághoz nyujtandók be. Közlebbi feltételek az apatini kincstári ispánságnál naponta megtekinthetők. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Szegeden, 1887. évi szeptember hó 2-án. **M. kir. jósázigazgatóság.** (Utányomat nem díjaztatik.)

2-2